17.3.2016

Sivistysvaliokunta
Eduskunta

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry:n lausunto aiheesta opettajankoulutuksen kehittäminen

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia kiinnittää lausunnossaan erityisesti huomiota varhaiskasvatuksessa tarvittavaan osaamiseen ja sen myötä ammattikorkeakoulujen sosionomien opetuksen kehittämiseen. Kansainvälisissä arvioissa Suomen varhaiskasvatusjärjestelmä sijoittuu kärkipäähän useilla laadun arvioinnin osa-alueilla. Hyviä toimintatapoja ja vahvuuksia kannattaa edelleen vahvistaa.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Pedagogiikka tulee olla mukana kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa osana lapsen jokapäiväisiä askareita ja arkea. Siihen osallistuu ja sitä toteuttaa koko henkilöstö. Päävastuu pedagogisesta suunnittelusta ja arvioinnista tulee olla yliopistoista ja ammattikorkeakouluista valmistuvilla lastentarhanopettajilla.

Varhaiskasvatuksessa työskentelevän henkilöstön tehtävät ovat pedagogisesti, sosiaalisesti ja yhteiskunnallisesti laajentuneet ja monimuotoistuneet ja tämä kehitysnäkymä tulee jatkumaan. Varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä ja tukee vanhempia kasvatustehtävässä. Päiväkoti on yksi harvoista luontevista yhteyksistä lapsen perheeseen. Päiväkodilla on neuvolan ohella keskeinen rooli tunnistaa ja auttaa ehkäisemään ongelmia. Tätä me tarvitsemme kipeästi nyt ja jatkossakin.

Ammattikorkeakoulut ovat laadullisesti ja määrällisesti kehittäneet varhaiskasvatukseen suuntautuneiden sosionomien opintosisältöjä varhaiskasvatuksen koulutuksen valtakunnallisen arvioinnin (Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2013) pohjalta. Tästä on tehty selvitys ja kyselyn raportti, jotka ovat liitteenä.

Talentia on vertaillut kolmen yliopiston (Helsinki, Itä-Suomi, Oulu) varhaiskasvatustieteen kandidaatin tutkinnon opetussuunnitelmien opetussisältöjä ammattikorkeakoulujen varhaiskasvatuksen opetussisältöihin. Molempiin tutkintoihin kuuluu kieli- ja viestintäopintoja, sivuaineopintoja ja vapaasti valittavia opintoja. Tutkintojen ra-

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry | Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen rf
Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki | Vaihde (09) 3158 6000 | Faksi (09) 3158 6049 | www.talentia.fi

kenne, sisältö ja laajuus vaihtelevat korkeakouluittain niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissakin.

Ammattikorkeakoulujen vahvuus on työelämäyhteistyössä. Ammattikorkeakouluissa tutkintoon sisältyy harjoittelua n. 45 opintopistettä. Lastentarhanopettajaksi aikovat sosionomiopiskelijat suorittavat harjoittelun suurimmaksi osaksi (kuitenkin vähintään 15 op.) varhaiskasvatusympäristöissä. Varhaiskasvatuksen kandin harjoittelu on 15 opintopistettä. Lisäksi sosionomi (AMK) -tutkintoon sisältyy myös johtamisen ja työyhteisöosaamisen opinnot, jotka vahvistavat lastentarhanopettajiksi valmistuvien sosionomien työelämä- ja johtamisosaamista olennaisesti. Opinnäytetyö on ammattikorkeakouluissa 15 opintopistettä ja yliopistoissa 10 opintopistettä.

Seuraavassa taulukossa on kyselyn tulosten pohjalta vertailua tutkinnoista.

Lastentarhanopettajan kelpoisuus väh 60 op.	**Sosionomi (AMK)**	**Varhaiskasvatuksen kandi**
taso	alempi korkeakoulututkinto	alempi korkeakoulututkinto
laajuus	210 opintopistettä	180 opintopistettä
varhaiskasvatus opinnot+ muut varhaiskasvatusosaamista tuottavat opintojaksot yhteensä	79-125 opintopistettä (19 ammattikorkeakoulua)	95-124 (3 yliopistoa)

Lähtökohtaisesti voidaan todeta molempien tutkintojen tuottavan laadultaan ja laajuudeltaan hyvän pedagogisen osaamisen varhaiskasvatukseen. Sosionomien varhaiskasvatusopinnot jakaantuvat teemoittain varhaiskasvatuksen nimenomaisiin opintoihin, lapsuuden, kasvun, kehityksen ja oppimisen sekä lasten hyvinvoinnin osaamista tuottaviin opintoihin, lapsen ja lapsiperheiden arjen tuen vaatimaan osaamiseen sekä lasten ja perheiden erityisen tuen tarpeisiin keskittyviin opintoihin. Ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien perusteella voidaan todeta, että tutkinto tuottaa pedagogisen osaamisen lisäksi sosiaalipedagogista erityisosaamista lapsen ja perheen tukemiseen sekä ehkäisevään työhön.

Lastentarhanopettajien tutkinnot:

Lastentarhanopettajat		
lukio, ylioppilas	470	3,5 %
toinen aste, sos.terv.ala	590	4,3 %
muu toinen aste	190	1,4 %
		0,0 %
sosiaali- ja terveysalan opistot.	1080	8,0 %
muu opistotutkinto	70	0,5 %
		0,0 %
lto-tutkinto ennen 1985, alin korkea-aste	2250	16,6 %
lto-tutkinto 1986-, alempi korkeakouluaste	2660	19,6 %
		0,0 %

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry | Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen rf
Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki | Vaihde (09) 3158 6000 | Faksi (09) 3158 6049 | www.talentia.fi

sos.terv.alan amk-tutkinto	**3170**	**23,3 %**
muu amk-tutkinto	140	1,0 %
sos.terv.alan ylempi amk-tutkinto	40	0,3 %
		0,0 %
Erityislto	50	0,4 %
kasvatustieteen kandi (alempi)	**2130**	**15,7 %**
kasvatustieteenmaisteri (ylempi)	510	3,8 %
		0,0 %
Muu ylempi korkeakoulututkinto	110	0,8 %
Tuntematon	120	0,9 %
	13580	100,0 %

Lastentarhanopettajan tehtävissä toimii lähes 14 000 henkilöä. Korkeakoulutetuista suurin ryhmä on sosionomi (AMK) tutkinnon suorittaneet 3 170 kpl (23 % kaikista lto:sta), kun kasvatustieteen kandidaatteja oli 2 130 kpl (15,7 %). Talentian urapolkuselvityksen mukaan sosionomikoulutuksesta vuosina 2012 ja 2013 valmistuneista sijoittui lastentarhanopettajan tehtäviin 26 %.

Lastentarhanopettajista on pula. Pula on myös ruotsinkielisistä lastentarhanopettajista. Työvoimapula ratkaistaan mahdollistamalla varhaiskasvatuksen opinnot tutkinnon (kandidaatin tai sosionomi AMK) lisäksi, kun opintojen pitää nykyisten säädösten mukaan sisältyä tutkintoon. Lisäksi tulee mahdollistaa kelpoisille sosionomitaustaisille lastentarhanopettajille saada lisäkoulutuksella kelpoisuus antaa esiopetusta varhaiskasvatuksessa. Näin turvataan niin lastentarhanopettajien ja esiopetusta antavien opettajien saatavuus ja työtehtävien kierto päiväkodeissa.

Kaikille korkeakoulututkinnon suorittaneille lastentarhanopettajille tulee myös turvata mahdollisuus kouluttautua erityislastentarhanopettajaksi. Jatkossa on varmistettava varhaiskasvatukseen suuntautuneen sosionomi (AMK) tutkinnon suorittaneen mahdollisuus tasavertaisesti hakeutua ja tulla valituksi tutkintotodistuksen osoittaman varhaiskasvatusosaamisen perusteella suorittamaan erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot. Tämä tulee mahdollistaa kaikissa yliopistoissa.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

Tero Ristimäki

puheenjohtaja

Marjo Varsa

ammattiasioiden päällikkö

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry | Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen rf
Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki | Vaihde (09) 3158 6000 | Faksi (09) 3158 6049 | www.talentia.fi

Sosiaalialan AMK-verkosto
26.1.2015/JM

VARHAISKASVATUS AMMATTIKORKEAKOULUJEN SOSIAALIALAN OPETUSSUUNNITELMISSA

Kysely ammattikorkeakouluille

Yhteenveto

Ammattikorkeakouluilta (yht. 21) tiedusteltiin e-lomakekyselyllä (vastausaika 12. - 19.1.2015) niiden sosiaalialan opetussuunnitelmiin sisältyvien varhaiskasvatuksenopintojen laajuutta, sisältöjä ja tavoitteita. Kyselyyn vastasi 19 ammattikorkeakoulua.

Ammattikorkeakoulujen sosionomin tutkintojen (210 op) opetussuunnitelmiin sisältyviä lastentarhanopettajan kelpoisuuden tuottamia varhaiskasvatuksen opintoja on kehitetty ammattikorkeakouluissa vuosina 2012 - 2013 toteutetun varhaiskasvatuksen koulutuksen arvioinnin pohjalta (Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2013) vastaamaan arvioinnin esille nostamiin kehittämissuosituksiin. Kyselyn tulokset kertovat, että erityisesti vaatimuksiin yhteiskunnan, kulttuurin sekä lapsuuden muutoksia koskevien sisältöjen osalta on vastattu hyvin samoin kuin vaatimuksiin lapsen kehitystä ja oppimista sekä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa koskevien vaatimusten osalta.

Opetussuunnitelmien kehittämiseen varhaiskasvatusopetuksen osalta on vaikuttanut myös opetus- ja kulttuuriministeriössä vireillä ollut varhaiskasvatuslainsäädännön valmistelu. Osassa ammattikorkeakouluja opetussuunnitelmien varhaiskasvatussisällöt ja -tavoitteet on jo päivitetty ja osassa ammattikorkeakouluja tämä työ on parhaillaan käynnissä.

Keskiarvo lastentarhanopettajakelpoisuuden vähintään tuottavista opintopistemääristä ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmissa on 76. Teemoittain opinnot jakaantuvat varhaiskasvatuksen nimenomaisiin opintoihin, lapsuuden, kasvun, kehityksen ja oppimisen sekä lasten hyvinvoinnin osaamista tuottamiin opintoihin, lasten ja lapsiperheiden arjen tuen vaatimaan osaamiseen sekä lasten ja perheiden erityisen tuen tarpeisiin keskittyviin opintoihin. Lisäksi ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmat tarjoavat lastentarhanopettajiksi aikoville sosionomiopiskelijoille runsaasti erilaista menetelmäosaamista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Opintoihin sisältyy aina myös opinnäytetyö (15 op) ja runsaasti harjoitteluja (15 - 48 op, yleisimmin 45 op). Johtamisen ja työyhteisöosaamisen opinnot ovat ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien erityispiirre, joka vahvistaa olennaisella tavalla lastentarhanopettajan kelpoisuuden suorittavien sosionomiopiskelijoiden osaamista varhaiskasvatuksen eri tehtävissä.

Korkeakouluautonomia, joka koskee niin ammattikorkeakouluja kuin yliopistoja, antaa lastentarhanopettajan ammattiin kouluttaville oppilaitoksille mahdollisuuden itsenäisesti päättää opetuksen sisällöistä ja tavoitteista. Siksi opetussuunnitelmat eivät sisältöjen ja tavoitteiden osalta ole täysin yhteneväisiä, vaan heijastavat myös kunkin korkeakoulun pedagogisia linjauksia ja arvomaailmaa.

Kaikkiaan kyselyn tulokset viestivät ammattikorkeakoulujen ajantasaisista ja asiantuntevista sosiaalialan opetussuunnitelmista, jotka tuottavat lastentarhanopettajiksi aikoville sosionomeille erinomaista pedagogista, kasvatuksellista ja hoidollista osaamista lasten kasvun ja kehityksen edistämiseksi yhteistyössä varhaiskasvatuksessa toimivien kasvatustieteen kandidaattien ja lähihoitajien kanssa.

Ammattikorkeakoulututkinnot antavat hyvä pohjan lastentarhanopettajina työskentelevien elinikäiselle oppimiselle: osaamisen päivittämiselle ja täydentämiselle niin työssä kuin täydennys-, jatko- ja lisäkoulutuksessa.

Tulosten erittely

1. Kyselyyn vastanneet ammattikorkeakoulut

Kyselyyn vastasi yhteensä 19 ammattikorkeakoulua:

- Arcada ammattikorkeakoulu
- Centria ammattikorkeakoulu
- Diakonia ammattikorkeakoulu
- Hämeen ammattikorkeakoulu
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Karelia ammattikorkeakoulu
- Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
- Lahden ammattikorkeakoulu
- Lapin ammattikorkeakoulu
- Metropolia ammattikorkeakoulu
- Mikkelin ammattikorkeakoulu
- Novia ammattikorkeakoulu
- Oulun seudun ammattikorkeakoulu
- Saimaan ammattikorkeakoulu
- Satakunnan ammattikorkeakoulu
- Savonia ammattikorkeakoulu
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Turun ammattikorkeakoulu

Kyselyyn ei saatu määräaikana vastauksia Laurea ammattikorkeakoulusta ja Vaasan ammattikorkeakoulusta. Laurea ammattikorkeakoulun myöhemmin toimittamien vastausten mukaan sen varhaiskasvatuksen opetus koostuu kuten muissakin ammattikorkeakouluissa varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan teoriaopinnoista sekä harjoitteluista ja opinnäytetyöstä.

2. Lastentarhanopettajan kelpoisuuden tuottama opintopistemäärä opetussuunnitelmissa

Lastentarhanopettajan kelpoisuuden tuottama opintopistemäärä ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmissa vaihteli ammattikorkeakoulujen vastauksissa 51 - 125 opintopisteen välillä. Keskiarvo kelpoisuuden vähintään tuottavista opintopistemääristä on 76 (N=19).

3. Varhaiskasvatusopintojaksot opetussuunnitelmissa

Varhaiskasvatusosaamista tuottavat yksittäiset opintojaksot ovat ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmissa laajuudeltaan 3 - 10 op (yleisimmin 5 op).

Ammattikorkeakoulujen vastausten perusteella ne voidaan teemoittain luokitella seuraavasti:

- Varhaiskasvatusosaaminen
  - varhaiskasvatustyö
  - varhaiskasvatuksen pedagogiikka
  - varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot
  - kasvatuskumppanuus
  - lapsen osallisuus
  - moninaistuva kasvatustyö
  - erityisvarhaiskasvatus
  - varhainen oppiminen ja oppimisympäristöt
  - sosiaalipedagogiikka varhaiskasvatuksessa

- Lapsuuden ja lasten hyvinvoinnin osaaminen
  - lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen (yksilönä ja yhteisön jäsenenä sekä yhteiskunnallisessa ja kulttuurisessa ympäristössään)
  - lastenkulttuuri

- Lasten ja lapsiperheiden arjen tuen vaatima osaaminen
  - lapset ja perheet yhteiskunnallisessa ja kulttuurisessa kontekstissa
  - ehkäisevä tuki
  - osallistava asiakastyö
  - moninaisuus
  - monikulttuurisuus
  - lainsäädäntö ja lapsiperhepalvelut
  - moniammatillisuus

- Lasten ja perheiden erityisen tuen tarpeisiin vastaava osaaminen
  - erityinen tuki varhaiskasvatuksessa
  - erityispedagogiikka
  - lastensuojelu
  - perhetyö
  - mielenterveystyö
  - päihdetyö

- Menetelmällinen osaaminen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa
  - leikki
  - luovat ja toiminnalliset menetelmät (taide- ja mediakasvatus, draamakasvatus, tietotekniikka, musiikki, laulu, luonnontieteet)
  - vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät
  - yksilö-, ryhmä- ja yhteisöohjaus

- Johtamis- ja työyhteisöosaaminen
  - johtaminen
  - hallinto
  - esimiestyö
  - kehittämistoiminta
  - palvelujen tuottaminen
  - yrittäjyys

- Harjoittelut ja opinnäytetyö
  - harjoittelut 15 - 48 op
  - opinnäytetyö 15 op.

4. Ammattikorkeakoulujen nimeämät muut varhaiskasvatusosaamista tuottavat opintojaksot opetussuunnitelmissa

Ammattikorkeakouluja pyydettiin nimeämään myös enintään viisi sellaista opetussuunnitelmiinsa sisältyvää opintojaksoa, jotka eivät sisälly varsinaisiin lastentarhanopettajan kelpoisuuden tuottaviin varhaiskasvatusopintoihin, mutta jotka antavat sosionomeille osaamista toimia lastentarhanopettajan tehtävissä.

Kysymykseen vastasi yhteensä 19 ammattikorkeakoulua. Opintopistemäärät vaihtelevat opintojaksoittain ja opintokokonaisuuksittain 3 ja 35 opintopisteen välillä.

Teemoittain opetussuunnitelmien varhaiskasvatusosaamista tukevat sisällöt jakautuvat seuraavasti:

- Lapsuus ja lapsen hyvinvointi
  - lapsuus
  - lapsen kasvu ja kehitys
  - sosiaalipedagogiikka
  - kasvatustyö

- Lapsen ja perheen tukeminen
  - lapsen ja perheen tukeminen
  - lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä
  - moninaisuus ja monikulttuurisuus
  - moniammatillisuus ja verkostotyö
  - asiakastyö
  - ammattietiikka

- Erityisen tuen tarpeet
  - lastensuojelu
  - perhetyö
  - mielenterveys ja päihteet
  - vammaistyö
  - hoito ja huolenpito

- Menetelmät
  - luovat ja toiminnalliset menetelmät
  - kohtaaminen ja vuorovaikutus
  - osallisuus ja vahvistaminen
  - sosiokulttuurinen innostaminen

- Johtaminen ja työyhteisötaidot

- Lisäksi varhaiskasvatukseen liittyviä valinnaisia opintoja.

5. Ammattikorkeakoulujen arvio lastentarhanopettajan kelpoisuuden tuottamien varhaiskasvatusopintojen ja niitä tukevien sosionomitutkinnon opetussuunnitelman muiden opintojen vastaavuudesta uuden varhaiskasvatuslain (HE 341/2014 vp) 2 a §:n säännökseen varhaiskasvatuksen tavoitteista (a – j).

Ammattikorkeakoulut arvioivat opetussuunnitelmiensa vastaavan erittäin hyvin varhaiskasvatuslakiesityksessä ehdotettuihin varhaiskasvatuksen tavoitteisiin.

Arviointi suoritettiin asteikolla 1 – 5 (1= ops ei tuota lainkaan osaamista, 2= ops tuottaa jonkin verran osaamista, 3 = ops tuottaa tyydyttävän osaamisen, 4 = ops tuottaa hyvän osaamisen, 5= ops tuottaa erinomaisen osaamisen).

Kaikilla varhaiskasvatuksen tavoitteiksi määritellyillä osa-alueilla ammattikorkeakoulujen vastausten keskiarvo oli selkeästi yli 4 (vaihteluväli 4,2 - 4,8). Yleisimmin opetus-suunnitelman vastaavuus arvioitiin tasolle 5 eli tuottamaan erinomainen osaaminen.

Kaikkein parhaiten, erinomaisesti, ammattikorkeakoulut arvioivat opetussuunnitelmiensa vastaavan lakiesityksen varhaiskasvatuksen niihin tavoitteisiin, jotka kehittävät lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistävät lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjaavat eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. Hyvän vastaavuuden ammattikorkeakoulujen opetus-suunnitelmat tarjoavat varhaiskasvatuslakiesityksen tavoitteisiin tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista.

Erittely ammattikorkeakoulujen arvioinneista siitä, miten varhaiskasvatuslakiesityksen tavoitteet ja ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien sisällöt ja tavoitteet vastaavat toisiaan:

a) Edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia; keskiarvo 4,4 (vaihteluväli 3 - 5, moodi 5, N=18).

b) Tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista; keskiarvo 4,2 (vaihteluväli 3 - 5, moodi 4, N=18).

c) Toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset; keskiarvo 4,4, (vaihteluväli 2 - 5, moodi 5, N=18).

d) Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö; keskiarvo 4,4 (vaihteluväli 3 - 5, moodi 4, N=18).

e) Turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä; keskiarvo 4,7 (vaihteluväli 4 - 5, moodi 5, N=18)

f) Antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa; keskiarvo 4,6 (vaihteluväli 4 - 5, moodi 5, N=17).

g) Tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä; keskiarvo 4,4 (vaihteluväli 3 - 5, moodi 5, N=18).

h) Kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen; keskiarvo 4,7 (vaihteluväli 4 - 5, moodi 5, N=18).

i) Varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin; keskiarvo 4,8 (vaihteluväli 4 - 5. moodi 5, N=18).

j) Toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä; keskiarvo 4,7 (vaihteluväli 4 - 5, moodi 5, N=17).